

אמונה לפעול
הרב מואיז נבון

שמות פרק כ פסוק ב - אַנְכִי יְקִינְךָ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עַבְדִּים ...

R. Adin Steinsaltz, Understanding the Tanya, Vol. 3, p60

"I am the Lord you God" (Exodus 20:12), the commandment to believe in the divine Being, is not a commandment to believe in the existence of a Creator but rather to believe in the unique bond between the unfathomable Being beyond all existence and "the Lord your God Who brought you forth from the land of Egypt" – the Omnipotent, Active Power in the world.

~ מלחמה בים ~

שמות פרק יד

(יג) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם אֵל תִּירְאוּ הַתְּצַבּוּ וַיֵּרְאוּ אֶת יְשׁוּעַת יְקִינְךָ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לָכֶם הַיּוֹם כִּי אֲשֶׁר רְאִיתֶם אֶת מִצְרַיִם הַיּוֹם לֹא תִסִּיפוּ לְרַאֲתָם עוֹד עַד עוֹלָם: (יד) יְקִינְךָ יִלְחֵם לָכֶם וְאַתֶּם תִּחְרִישׁוּן: פ

תלמוד ירושלמי מסכת תענית פרק ב הלכה ה

ארבע כיתים נעשו אבותינו על הים (1) אחת אומרת נפול לים (2) ואחת אומרת נחזור למצרים (3) ואחת אומרת נעשה עמהן מלחמה (4) ואחת אומרת נצווה כנגדן. (1) זו שאמרה נפול לים אמר להן משה "התייצבו וראו את ישועת יי וגו'" (2) וזו שאמרה נחזור למצרים אמר להן משה "כי אשר ראיתם את מצרי' היום [לא תסיפו לראותם עוד עד עולם]" (3) וזו שאמרה נעשה עמהן מלחמה אמר להן משה "יי ילחם לכם" (4) וזו שאמרה נצווה כנגדן אמר להן משה "ואתם תחרישון".

שמות פרק יד - (לא) וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְקִינְךָ בְּמִצְרַיִם וַיִּירְאוּ הָעָם אֶת יְקִינְךָ וַיֹּאמְרוּ בִּיקְנֹךָ וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ: פ

~ מלחמה בעמלק ~

שמות פרק יז

(ח) וַיֵּבֵא עַמְלֵק וַיִּלָּחֶם עִם יִשְׂרָאֵל בְּרִפְיֵדִים: (ט) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל יְהוָה בְּחַר לָנוּ אֲנָשִׁים וְצֵא הִלָּחֵם בְּעַמְלֵק מִחֹר אֲנִי נֹצֵב עַל רֹאשׁ הַגְּבָעָה וּמִטָּה הָאֱלֹהִים בְּיָדִי: (י) וַיַּעַשׂ יְהוָה כְּאֲשֶׁר אָמַר לוֹ מֹשֶׁה לְהִלָּחֵם בְּעַמְלֵק וּמֹשֶׁה אֶהְרֹן וְחֹזֵר עִלּוֹ רֹאשׁ הַגְּבָעָה: (יא) וְהָיָה כְּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגִבְרַת יִשְׂרָאֵל וְכַאֲשֶׁר יִנָּיֵחַ יָדוֹ וְגִבְרַת עַמְלֵק: (יב) וַיְדִי מֹשֶׁה כַּבֵּדִים וַיִּקְחוּ אֶבֶן וַיִּשְׁיִמוּ תַחְתָּיו וַיֵּשֶׁב עָלֶיהָ וְאֶהְרֹן וְחֹזֵר תָּמְכוּ בְיָדָיו מִזָּה אֶחָד וּמִזָּה אֶחָד וַיְהִי יָדָיו אֲמוּנָה עַד בֹּא הַשָּׁמֶשׁ: (יג) וַיַּחֲלֵשׁ יְהוָה אֶת עַמְלֵק וְאֶת עַמּוֹ לְפִי חֶרֶב: פ

משנה מסכת ראש השנה פרק ג משנה ח

והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל וגומר (שמות י"ז) וכי ידיו של משה עושות מלחמה או שוברות מלחמה! אלא לומר לך, כל זמן שהיו ישראל מסתכלים כלפי מעלה ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים היו מתגברים ואם לאו היו נופלין ...

רמב"ן שמות פרק יז פסוק יב

וטעם ויהי ידיו אמונה - שהיו עומדות וקיימות ברוממותן, ... ועל דרך האמת, נשא עשר אצבעות לרום השמים לרמוז על עשר ספירות לדבקה באמונה הנלחם לישראל, ובכאן נתבאר ענין נשיאות כפים בברכת כהנים וסודו:

שמות פרק יז - (ז) וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם מִסָּה וּמִרִיבָה עַל רִיב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל נִסְתָּם אֶת יְקִינְךָ לֵאמֹר הַיֵּשׁ יְקִינְךָ בְּקִרְבָּנוּ אִם אֵין: פ

רש"י שמות פרק יז פסוק ח

(ח) ויבא עמלק וגו' - סמך פרשה זו למקרא זה, לומר תמיד אני ביניכם ומזומן לכל צרכיכם, ואתם אומרים (פסוק ז) היש ה' בקרבנו אם אין, חייכם שהכלב בא ונושך אתכם ואתם צועקים אלי ותדעון היכן אני. משל לאדם שהרכיב בנו על כתפו ויצא לדרך, היה אותו הבן רואה חפץ ואומר, אבא טול חפץ זה ותן לי, והוא נותן לו, וכן שניה וכן שלישית, פגעו באדם אחד, אמר לו אותו הבן ראית את אבא. אמר לו אביו אינך יודע היכן אני, השליכו מעליו ובא הכלב ונשכו:

R. J. Sacks, Beshallah, p.120.

There is an obvious connection. The Israelites' doubt is punished. Having protected them throughout, God gives them a glimpse of what life is like without his protection... *bekirbenu* can mean two things... "among us" (a spatial sense) ... "within us" (a psychological sense). The real meaning of the battle against Amalek, as understood by the Mishna, is that it showed the inner, psychological, spiritual and emotional dimension of the Divine Presence. The Israelites won not because God fought the battle for them, but because God gave them the strength to fight the battle themselves.

Yoram Hazony, The Dawn, p. 247

And herein lies the key to Esther. The most remarkable aspect of the book is not God's absence itself, but the fact that this absence does not induce defeat and despair. Quite the contrary, in fact: Mordechai and Esther prove that even in the grim new universe of the dispersion, the most fearsome evils may yet be challenged and beaten—so long as man is willing to take the initiative to beat them. ... Man may still participate in the actions of God in history, but he will not be called to them; he will have to initiate them....

אסתר פרק ד:יז

- 1 - ומי יודע אם לעת כזאת הגעת למלכות
- 2 - כי אם החרש תחרישי בעת הזאת ... ואת ובית אביך תאבדו
- 3 - כוח והצלחה יצמוד ליהודים ממקום אחר

Machiavelli 1: principle of investment (placement of Jew in palace, favors to the king)
Machiavelli 2: principle of boldness (not bowing, going in to the king)
Mordechai 3: principle of faith

אסתר פרק ד

(טז) לך פנוס את כל היהודים הנמצאים בשושן וצומו עלי ואל תאכלו ואל תשתו שלשת ימים לילה ויום גם אני ונערתי אצום בן ובכן אבוא אל המלך אשר לא כדת וכאשר אבדתי אבדתי:

אבן עזרא אסתר פרק ד פסוק טז

שלשת ימים - עד יום השלישי והנה לא אכלו בערב והתענו שני ימים ושני לילות כי הכתוב הוא לילה ויום והנה אסתר בטחה באלהיה על כן התענתה ולא בטחה ביופיה כי פני המתענה תשתנה אף כי יום השלישי:

Yoram Hazony, The Dawn, p. 262

In Esther, God ceased to call to man in the streets and the marketplaces, he has withdrawn from dictating political action and decreeing divine law. ... Beyond the investments and acts of boldness and might which the individual can muster, there is infinite strength in a living reality [i.e., God] which seeks to move in the same direction, and which can respond ten-fold, ten-thousand-fold, if our aims are towards the true and eternal, towards that which is commanded.... We believe that if we do our part, ... God will do his.

תלמוד בבלי מסכת מכות דף כד עמוד א

מתקיף לה רב נחמן בר יצחק, אימא: דרשוני בכל התורה כולה! אלא, בא חבקוק והעמידן על אחת, שנאמר: (חבקוק ב:ד) ... וצדיק באמונתו יחיה:

חידושי הריטב"א מסכת מכות דף כד עמוד א

בא חבקוק והעמידה על אחת. שהמקיים אותה מקיים כל התורה, והיא האמונה בשם כראוי בקבלת אלהותו ויחודו ועול מלכותו

מהרש"א חידושי אגדות מסכת מכות דף כד עמוד א

ואמר שבא חבקוק וכו' שנאמר וצדיק באמונתו יחיה שהוא האחד היותר כולל לכל בר ישראל בכל עת והיא האמונה שהיא "אנכי ה'" מ'עשיין' "ולא יהיה לך" מ'לאוין' ששמענו מפי הגבורה כמ"ש לעיל ר"ל מפי הגבורה שהוא אחד ומצותיו א' ולא יקבלו המצות רבוי מצדו ית' ב"ה, וע"ז רמז דוד בתמני אפי שאמר כל מצותיך אמונה וגוי ר"ל שכל המצות נכללים במצוה הראשונה שהיא אמונה ששמענו מפי הגבורה וכמו שהעמידה חבקוק שנאמר וצדיק באמונתו יחיה וגוי: